

Sygn. akt III U 446/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2022r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 października 2022r. w Suwałkach

sprawy **F. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie wysokości kapitału początkowego i wysokość świadczenia

w związku z odwołaniem F. K.

od dwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 10 sierpnia 2022r. znak (...)

zmienia skazane decyzje i zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do zaliczenia przy ustalaniu kapitału początkowego oraz wysokości emerytury F. K. okresu zatrudnienia w charakterze ucznia praktycznej nauki zawodu od 1 lipca 1967r. do 1 lipca 1970r.

UZASADNIENIE

Decyzją z 10.08.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił F. K. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1.01.1999 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia od 1.07.1967 r. do 1.07.1970 r. w charakterze ucznia praktycznej nauki zawodu, gdyż nie podlegał on w tym czasie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Kolejną decyzją z 10.08.2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił F. K. prawa do przeliczenia emerytury, ponieważ nie uległa zmianie wysokość kapitału początkowego.

W odwołaniu od powyższych decyzji F. K. domagał się ich zmiany i uwzględnienia przy naliczaniu kapitału początkowego zatrudnienia od 1.07.1967 r. do 1.07.1970 r. w charakterze ucznia praktycznej nauki zawodu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje :

F. K. (ur. (...)) pobiera świadczenie emerytalne przyznane decyzją z 22.12.2017 r. Decyzję tę poprzedziła decyzja o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. W dniu 27.07.2022 r. F. K. złożył wniosek o ponowne obliczenie świadczenia z uwzględnieniem zatrudnienia od 1.07.1967 r. do 1.07.1970r. w charakterze ucznia praktycznej nauki zawodu.

Organ rentowy na podstawie przedłożonych dokumentów wyliczył wnioskodawcy bezsporny staż ubezpieczeniowy wynoszący 21 lat 10 miesięcy i 24 dni okresów składkowych i 1 rok i 8 dni okresów nieskładkowych.

Sporny okres dotyczył zatrudnienia odwołującego od 1.07.1967 r. do 1.07.1970 r. w charakterze ucznia praktycznej nauki zawodu. F. K. przedłożył umowę o naukę rzemiosła zawartą 6 lipca 1967 r. w biurze (...) w S. pomiędzy mistrzem stolarskim W. K., prowadzącym zakład stolarski w P., posiadającym uprawnienia do szkolenia uczniów na podstawie dyplomu mistrzowskiego nr (...) wydanego przez Izbę Rzemieślniczą w B. 19.11.1961 r. (zwanym „szkolącym”) a F. K., synem, urodzonym (...) zamieszkałym w P. (zwanym „ucznem”). Z zapisów umowy o naukę rzemiosła wynika, że szkolący przyjmuje ucznia na naukę rzemiosła „stolarstwo”. Przewidziano, że nauka rzemiosła trwać będzie 36 miesięcy, poczynając od 1.07.1967 r. do 1.07.1970 r. W § 3 umowy określono czas pracy ucznia. W dacie rozpoczęcia nauki rzemiosła F. K. miał (...) lat, obowiązywał go więc czas pracy wynoszący 6 godzin dziennie (36 godzin tygodniowo). Ponieważ (...) r. ukończył 16 rok życia, od (...)r. jego czas pracy, określony w umowie wynosił 8 godzin dziennie, w soboty 6 godzin, czyli 46 godzin tygodniowo. W § 4 umowy wskazano wysokość wynagrodzenia ucznia w zależności od roku nauki oraz wysokość potrąceń za każdą nieusprawiedliwioną godzinę nauki w zakładzie. Umowa zawiera też inne regulacje niezbędne w związku z zatrudnieniem. Umowa została zarejestrowana w (...) w S. oraz zatwierdzona przez Izbę Rzemieślniczą w B. dnia 1.08.1967 r. pod nr (...).

Z wyjaśnień odwołującego się wynika, że w związku z umową o naukę rzemiosła uczył się też w szkole zawodowej dla pracujących (po pracy od 16 do 21). Umowę wykonywał zgodnie z zawartymi w niej ustaleniami przez 3 lata. Otrzymywał wynagrodzenie, a na początku odprowadzane były przez kilka miesięcy składki, potem (...) Oddział w B. podjął decyzję, że nie należy płacić składek ze względu na to, że jest synem szkolącego. Nauka skończyła się egzaminem czeladniczym (świadcstwo czeladnicze wydane przez Izbę Rzemieślniczą w B.12.08.1970 r. – k. 12 akt). Otrzymał też świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej (wydane w S. 22.06.1970 r. – k. 12 akt). W momencie ukończenia nauki miał (...) lat. Potem pracował w zawodzie i zdobył tytuł mistrza.

Do odwołania F. K. dołączył decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z 17.01.1968 r., adresowaną do W. K., z której wynika, że F. K. z tytułu wykonywanych czynności w zakładzie stolarskim od 1.07.1967 r. nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego ani jako uczeń na podstawie zawartej umowy o naukę rzemiosła, ani jako osoba współpracująca z rzemieślnikiem (k.13 akt).

Sąd zważył, co następuje:

Jak stanowi art. 173 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2022 r. poz. 504 ze zm., dalej: ustawa emerytalna), kapitał początkowy jest obliczany dla każdego ubezpieczonego urodzonego po 31.12.1948 r. a przed 1.01.1999 r., opłacającego składkę na ubezpieczenia społeczne lub za którego składkę tę opłacał płatnik składek. Stanowi on rodzaj rozliczenia z systemem ubezpieczeń społecznych obowiązującym przed 1999 r. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1.01.1999 r. Stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Do podstawy wymiaru świadczenia przyjmuje się zatem składniki wynagrodzenia (przychód, dochód), które w rozumieniu przepisów o podstawie

wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, obowiązujących we wskazanym przez wnioskodawcę okresie, podlegały składce na ubezpieczenia społeczne. Nie uwzględnia się natomiast składników wynagrodzenia wyłączonych z tego obowiązku.

W ocenie Sądu, do okresów składkowych należało zaliczyć okres zatrudnienia wnioskodawcy na podstawie umowy o naukę rzemiosła od 1.07.1967 r. do 1.07.1970 r. Jak stanowi art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r.

Ponadto zgodnie z art. 6 ust 2 pkt 1 ppkt a ustawy emerytalnej, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, na obszarze Państwa Polskiego - w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową.

Oceniając status prawny ucznia F. K. zatrudnionego na podstawie umowy o naukę rzemiosła od 1.07.1967 r. do 1.07.1970 r. należy badać spełnienie warunków określonych w przepisach o zatrudnieniu młodocianych, obowiązujących w okresie wskazanym przez zainteresowanego jako okres zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2000 r., II UKN 349/99, OSNP 2001 r., z. 11, poz. 398). W dacie podjęcia przez wnioskodawcę nauki tj. 1.07.1967 r., obowiązywała ustawa z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz.U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz.U. Nr 32, poz. 160). Ustawa ta obowiązywała do wejścia w życie Kodeksu pracy, co miało miejsce 1 stycznia 1975 r. - art. IV § 1 pkt 16 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. przepisy wprowadzające Kodeks pracy (Dz.U. z 5 lipca 1974 r.). W treści art. 3 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. przyjęto, że młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Zgodnie z art. 9 ust. 1 tejże ustawy, zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Wszystkie te wymagania spełnia przedłożona umowa.

Nie budzi też wątpliwości, że wnioskodawca faktycznie wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych w ustawie z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy. Na tę okoliczność przedstawił dokumenty, które nie budzą wątpliwości. Wykonywanie pracy przez młodocianego na podstawie umowy o naukę zawodu w zakładzie rzemieślniczym ojca w okresie obowiązywania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7.06.1927 r. o prawie przemysłowym (Dz.U. R. P. Nr 53, poz. 468) stanowi okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z przedłożoną decyzją F. K. z tytułu wykonywanych czynności w zakładzie stolarskim od 1.07.1967 r. nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego ani jako uczeń na podstawie zawartej umowy o naukę rzemiosła, ani jako osoba współpracująca z rzemieślnikiem. Jednak w ocenie Sądu, okres ten należy traktować jako okres składkowy zgodnie z art. 6 ust 2 pkt 1 ppkt a ustawy emerytalnej. W okresie spornego zatrudnienia wnioskodawca wykonywał prace w pełnym wymiarze czasu pracy, początkowo w wymiarze 6, a po (...)r. w wymiarze 8 godzin dziennie (w soboty 6 godzin), pobierał wynagrodzenie określone w umowie, przysługiwały mu prawa (np. do urlopu wypoczynkowego) i obowiązki określone w umowie. W związku z tym, okres ten podlega zaliczeniu przy ustalaniu wartości kapitału początkowego.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji wyroku.